

Перекладачам, як і письменникам, необхідний багатосторонній життєвий досвід. Мова письменника-перекладача, як і мова письменника оригінального, складається зі спостережень над мовою рідного народу і з спостережень над літературною мовою в її історичному розвитку.

Тільки ті перекладачі можуть розраховувати на успіх, які приступають до роботи свідомо з думкою, що мова перемаже будь-які труднощі, що перешкод для них немає. Індивідуальність перекладача виявляється і в тому, яких авторів і які твори він вибирає для відтворення на рідній мові.

Для перекладача ідеал - злиття з автором. Але злиття вимагає пошуку, вигадки, винахідливості, вживання, співпереживання, гостроти зору, нюху, слуху. Розкривати свою творчу індивідуальність, але так, щоб вона не заступала своєрідності автора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бархударов Л.С. Мова і переклад М., 1975
2. Дюришин Д. Художественный перевод в межлитературном процессе. //Проблемы Особых межлитературных общностей. (Под общей редакцией Д.Дюришина) М., 1993. – 432 с.
3. Комиссаров В.К. Теория перевода. – Москва: Высшая школа, 1990г. – 253 с.
4. Крупнов В.Н. Практикум по переводу с английского языка, Москва: Высшая школа, 2005г. – 279 с.
5. Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман Теория и практика перевода с английского языка, Издательство литературы на иностранных языках, М., 1963. – 125 с.
6. Чуковский К.И. Високе мистецтво М., 1961
7. www. wikipedia.com

Григорчук Л.

Науковий керівник – доц. Притолок С. А.

РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ КРІСТИ ВОЛЬФ В ПРАЦЯХ С. П. МАЦЕНКИ (ФІСЬКОВОЇ)

Кріста Вольф – одна з найвидатніших німецьких письменників сучасності. Її твори позначили нове орієнтування літератури Східної Німеччини. Саме тому дослідницький інтерес до життя та творчості письменниці з кожним роком лише зростає. Як відомо, літературна взаємодія починається із ознайомлення і сприйняття однією літературою художніх надбань іншої, тобто з рецепції. Форми її – різноманітні. Однією з них є наукова рецепція. Чимало зарубіжних учених – Й. Магенау, Г. Барман, Ф. Баумер, С. Бок, К. Бюх, В. Енглер, А. Фінк, Е. Фінгер, С. Хільцінгер, Т. Гьорнік, В. Крогман, С. Лег, Г. Маузер, А. Штефан, С. Вільке, А. Гугнін, П. Гугіш, І. Млечина, Т. Мотильова, С. Ніколаєва, А. Русакова, Л. Симонян та інші – досліджуючи творчість Крісти Вольф, відзначали у своїх працях велику цінність її літературної спадщини. Як влучно зауважив німецький літературний критик Й. Магенау, «для жінок вона є прикладом природної жіночої самосвідомості і представницею гуманістичного «жіночого» раціоналізму. Для традиційних лівих вона – вчена Кассандра, чиї надійні застережливі звертання на рівні рефлексу супроводжує непривітний антикапіталістичний кивок головою. Для друзів літератури вона є своєрідним жіночим Генріхом Бьоллем Сходу, за міжнародним значенням і світовим визнанням серед німецьких сучасних авторів її можна порівняти хіба з Гюнтером Грассом» [3, с. 13]. Літературознавець та критик Лев Копелев без зайвих застережень вважає, що «романи, повісті та есе Крісти Вольф належать до найвизначніших і найкращих творів сучасної світової літератури» [1, с. 5].

Рецепція творчості Крісти Вольф у працях закордонних літературознавців свідчить про постійну присутність її письменницького доробку в сучасних літературознавчих студіях. Художня спадщина німецької авторки стала предметом наукових пошуків багатьох українських літературознавців, зокрема Г. Бітківської, М. Кудіна, Н. Мочернюк, А. Нямцу, П. Рихла та інших. Вагомим доповненням до наукового дискурсу є студії С. П. Маценки (Фісцькової). **Метою нашої статті** є дослідження специфіки рецепції творчості Крісти Вольф у працях української вченої. Об'єктом вивчення є літературно-критичні статті, рецензії та наукові розвідки С. П. Маценки. **Актуальність дослідження** зумовлена необхідністю ідентифікації та всебічного дослідження творчості Крісти Вольф на тлі культурно-історичного розвитку доби.

Аналізу творчості Крісти Вольф присвячені численні статті С. Маценки (Фіської), що виходили до друку в наукових збірниках 1993-2006 років. До їх числа належать: «Категорія пам'яті як сюжетно-формулюючий компонент роману «Образи дитинства» К. Вольф» [13], «Трансформація часових планів у структурі роману «Образи дитинства» К. Вольф» [15], «Метарівень у романі «Образи дитинства» К. Вольф» [14], «Діалогічність оповіді в романі «Образи дитинства» К. Вольф» [12], «Характер «конфлікту Боварі» у структурі жіночого образу за повістю «Роздуми про Крісту Т.» К. Вольф» [16], «Однозначність і багатозначність міфу в повісті «Кассандра» К. Вольф» [9], «Деміфологізуючий міф» (за романом К. Вольф «Медея. Голоси»)» [4], «Загублена між світами. До інтерпретації чужого часопростору в романі К. Вольф «Медея. Голоси» » [6], «Поняття нарративного голосу» (на прикладі творів К. Вольф)» [10], «Естетика опору в новому автобіографічному проекті К. Вольф «Одного дня щороку» [5], «Автобіографічність як проблема ідентифікації у творчості К. Вольф» [3], «Спіраль як мисленнєва фігура та метафора тексту» (на прикладі творчості К. Вольф)» [11], «Ігрові форми ідіосинкразії у жіночому дискурсі К. Вольф» (за повістю «На власній шкурі»)» [7], «Міфологізація тіла в повісті Крісти Вольф «На власній шкурі» » [8] та деякі інші.

Значна їх частина увійшла до монографії «Хронотопи свідомості. Про творчість Крісти Вольф», що стала підсумком багаторічних студій дослідниці. Її вихід у світ у 2007 році став знаковою подією в українському літературному просторі. Головне спрямування дослідження пов'язане з пошуками інтерпретаційних ключів до художньо-інтелектуального світу авторки. Книга складається із 17 розділів. Вони присвячені вивченню основних тематичних конфліктів у прозі письменниці, комплексу проблем, пов'язаних поняттями «пам'ять», «суб'єкт», «ідентичність», дослідженню часово-просторової організації творів, оповідної структури, образу автора, інтерпретації авторського концепту прочитання традиційних міфів, поясненню автобіографічності як способу пошуків ідентичності, висвітленню особливостей «жіночого письма», а також, спробі узагальнити та унаочнити все це через метафору «спіралі». Запропонований для розуміння художньо-інтелектуального світу Крісти Вольф принцип спіралі закладено також в основу структури самого дослідження: спіраль символізує інтерпретаційний шлях від особистісної проблематики, визначеної національними, історичними, соціопсихологічними чинниками, до відкритого діалогічного надісторичного типу мислення. У книзі окреслено особливості художньої манери письменниці.

У перших двох розділах розглядаються джерела творчості письменниці та автобіографічність її творів. С. Маценка стверджує, що «я/ самість/ ідентичність стають основною темою творчості К. Вольф. Вимога автентичності, правдивості, яку ставить перед собою письменниця, забезпечує вкорінення розказаного нею у власній життєвій історії...» [1, с. 34]. К. Вольф, розмірковуючи над німецькою історією, визначає свої художні задуми як прагнення описати пережите її поколінням у всіх його суперечностях, напруженнях і конфліктах [1, с. 35].

Наступні чотири розділи присвячені аналізу роману «Образи дитинства», зокрема досліджується питання трансформації часових планів та категорії пам'яті як сюжетного компонента. На думку С. Маценки, час і простір як категорії свідомості, об'єднані в єдиному авторському світогляді, створюють можливість аналізу та узагальнення. На основі аналізу функціонування свідомості, динаміки процесів мислення, спогадів, забування, відтворення вибудовується структура образу головної героїні та образу автора-оповідача [1, с. 79]. Авторка акцентує на діалогічності оповіді в романі «Образи дитинства», розглядає її як форму нарації, побудовану за принципом діалогу з неіснуючим співрозмовником, що призводить до діалогізації самого процесу мислення і мовлення. С. Маценка приходить до висновку, що Кріста Вольф відчуває свою епоху як великий діалог. Її роман – це висловлення тієї думки, що істина не народжується в голові окремої людини, вона народжується між людьми, які спільними зусиллями шукають її в процесі діалогічного спілкування [1, с. 81 – 91].

VIII та IX розділи праці присвячені аналізу повісті «Кассандра», а саме: трансформації давньогрецького міфу у версії німецької письменниці. Використовуючи міфологічне «ядро», К. Вольф в алегоричній формі викриває злочинний механізм ідеологічної брехні, що ставав передумовою більшості великих військових конфліктів (зокрема й у XX ст.), і прагне на прикладі трагедії античної Трої застерегти людство [1, с. 101 – 123]. На думку дослідниці,

свою «Кассандрою» К. Вольф переконливо доводить ефективність використання духовної спадщини минулих віків з метою відображення гострих конфліктів сучасності» [1, с. 144].

У наступних розділах розглядається роман «Медея. Голоси». Цей твір, за словами С. Маценки, «репрезентує такі особливості міфу, як представлення людини не як суб'єкта чи об'єкта конкретної соціально-історичної доби, а історичності людини взагалі. Міф описує екзистенційні умови нашого існування у світі, історичну долю людини, її часовість як кінцевість та минучість» [1, с. 31].

У XIII та XIV розділах літературознавець аналізує повість «На власній шкурі» авторка робить висновок, що К. Вольф «проектуює історію вже колишньої НДР на життя своєї героїні і смертельна агонія країни, де вона сформувалась як індивідуальність, як письменниця, виливається в історію хвороби жінки, яка перебуває впродовж розповіді на межі життя і смерті» [1, с. 163].

У XV розділі С. Маценка зосереджує увагу на проблемі естетики опору в новому автобіографічному проекті К. Вольф «Одного дня щороку». Авторка описує художні особливості автобіографічного письма сучасної німецької письменниці та досліджує своєрідну форму автобіографічного зв'язку, яка робить можливою відмінність між світом тексту і світом реальності [1, с. 173 – 185].

Окрім розділи праці присвячені також концепції жіночого письма та дослідженню «спіралі» як мисленнєвої фігури та метафори тексту. С. Маценка наголошує: тема жінки є однією з наскрізних у творах К. Вольф. Роздуми про жіночість, жіночу ідентичність, функції жінки у суспільстві, її роль у культурі займають чільне місце в поетологічній програмі авторки – зазначає дослідниця. Концепція жіночого письма є частиною роздумів письменниці про творчий процес загалом [1; С. 186 – 196].

Характеризуючи творчий доробок німецької мисткині в цілому, Світлана Маценка резюмує: «Центральна ідея художньої концепції Крісти Вольф – дослідження індивідуума в процесі його розвитку, при цьому важливим є поняття правдивості, історичної свідомості, дослідження сучасності в її зв'язку з минулим. Вирішальне значення відводиться процесові написання: за його допомогою письменниця намагається вплинути на соціальні процеси, виробити новий досвід, отримати можливість по-новому ставитись до світу і самої себе, створити модель, яка б допомогла іншим людям» [1, с. 16]. Таким чином, тематичний комплекс, художній рівень творів Крісти Вольф, їх співзвучність із головними тенденціями розвитку європейської літератури надають їй статусу письменниці, яка на широкому матеріалі порушує загальнолюдські теми та ставить питання, від розв'язання яких залежить майбутнє сучасної цивілізації.

Отже, проаналізувавши дослідження С. П. Маценки (Фіської), можна зробити **висновок**, що акцентовані в них аспекти не вичерпують перелік ракурсів вивчення творчості Крісти Вольф, а відкривають нові виміри для літературознавчих студій різного гатунку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маценка Світлана. Хронотопи свідомості. Про творчість Крісти Вольф. – Львів: ПАІС, 2007, – 236 с.
2. Magenau J. Christa Wolf. Eine Biographie. – Reinbeck bei Hamburg: Rowohlt Verlag, 2003. – с. 13 – 14.
3. Маценка С. П. «Автобіографічність як проблема ідентифікації у творчості К. Вольф» /С. П. Маценка// Слово і час. – К., 2006. – №10. с. 68 – 75.
4. Маценка С. П. Деміфологізуючий міф» (за романом К. Вольф «Медея. Голоси») /С. П. Маценка // Питання літературознавства: Наук. зб. – Чернівці: Рута, 2002. Вип. 8 (65). – с. 53 – 60.
5. Маценка С. П. «Естетика опору в новому автобіографічному проекті К. Вольф «Одного дня щороку» » /С. П. Маценка // Питання літературознавства: Наук. зб. – Чернівці: Рута, 2005. Вип. 12 (69). – с. 173 – 181.
6. Маценка С. П. «Загублена між світами. До інтерпретації чужого часопростору в романі К. Вольф «Медея. Голоси» » /С. П. Маценка // Іноземна філологія: Укр. наук. зб. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – Вип. 114. – с. 236 – 242.
7. Маценка С. П. «Ігрові форми ідіосинкразії у жіночому дискурсі К. Вольф» (за повістю «На власній шкурі») /С. П. Маценка // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. – Вип. 3. – с. 222 – 227.

8. Маценка С. П. «Міфологізація тіла в повісті Крісти Вольф «На власній шкурі»» /С. П. Маценка // Від бароко до постмодерна: Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2006. – Вип. 10. – с. 111 – 116.
9. Маценка С. П. «Однозначність і багатозначність міфу в повісті «Кассандра» К. Вольф» /С. П. Маценка // Збірник на пошану проф. М. Гольберга. – Дрогобич: Вимір, 2002. – с.202 – 208.
10. Маценка С. П. «Поняття наративного голосу» (на прикладі творів К. Вольф) /С. П. Маценка // Вікно в світ. – К.: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка, Незалежний центр наукових досліджень зарубіжної літератури в Україні, 2003. – №3. – с. 121 – 128.
11. Маценка С. П. «Спіраль як мисленнєва фігура та метафора тексту» (на прикладі творчості К. Вольф) /С. П. Маценка // Наукові праці: Наук.-метод. журн. Філологія. – Миколаїв: Видавництво МДГУ імені П. Могили, 2006. – Т.59, вип.. 46. – с. 30 – 35.
12. Фіськова С. П. «Діалогічність оповіді в романі «Образи дитинства» К. Вольф» /С. П. Фіськова // Питання літературознавства: Наук. зб. – Чернівці: ЧДУ, 1998. – Вип. 5 (62). – с. 68 – 75.
13. Фіськова С. П. «Категорія пам'яті як сюжетно-формуючий компонент роману «Образи дитинства» К. Вольф» /С. П. Фіськова // Іноземна філологія: Міжвід. наук. зб. Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 1993. – Вип. 105. – с. 143 – 152.
14. Фіськова С. П. «Метарівень у романі «Образи дитинства» К. Вольф» /С. П. Фіськова // Іноземна філологія: Міжвід. наук. зб. Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 1996. – Вип. 109. – с. 143 – 152.
15. Фіськова С. П. «Трансформація часових планів у структурі роману «Образи дитинства» К. Вольф» /С. П. Фіськова // Іноземна філологія: Міжвід. наук. зб. Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 1994. – Вип. 107. – с. 143 – 152.
16. Фіськова С. П. «Характер «конфлікту Боварі» у структурі жіночого образу за повістю «Роздуми про Крісту Т.» К. Вольф» /С. П. Фіськова// Іноземна філологія: Укр. наук. зб. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 1999. – Вип. 111. – с. 301 – 306.

Козак О.

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНЯ

В учительському колективі існує своєрідне поняття «важких дітей». В той час, коли одні учні піддаються навчально-виховному впливу з боку учителів, інші чинять їм супротив. Недостатнє розкриття коренів цієї проблеми у сучасному вихованні дітей, незрозумілість того, у чому її безпосередня причина – у самому вихованцеві чи у середовищі, в якому він перебуває – становили **актуальність** нашого дослідження. **Мета і завдання** нашої статті – з'ясувати та обґрунтувати чинники впливу на поведінку учня, його ставлення до навчання та на формування його особистості, а також прослідкувати взаємозв'язок між сімейним вихованням і навчальною діяльністю учня, розвитком його особистості.

З метою встановлення взаємозв'язку між сімейним вихованням і навчальною діяльністю учня, було проаналізовано праці педагогів пов'язані з розвитком дитини в сім'ї і її впливу на формування особистості. Вагому частину нашого дослідження становить проведене анкетування серед учнів загальноосвітніх шкіл, щоб визначити основні закономірності і причини низької успішності дітей. Також здійснено опитування учителів, задля встановлення взаємозв'язку між результатами навчальної діяльності учня і його сім'єю.

Формуванню гармонійного розвитку особистості дитини, а також питанням сімейного виховання присвячені праці видатних педагогів Я. Коменського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського. Неабияке значення у дослідженні цієї теми займають розробки сучасників О. Бутенко, І. Доброгаєвої, В. Прийменко і О. Бондарчук.

Загальновідомо, що основну роль у вихованні дитини займає сім'я, оскільки вона є необхідною умовою гармонійного розвитку її особистості, здобування знань та різних умінь. У процесі формування особистості дитини сім'я і школа повинні впливати одночасно, задля цілісного становлення індивіда як особистості. В той час, коли перед школою поставлене завдання давати знання і формувати світогляд дитини, свідоме й відповідальне ставлення до дійсності, до виховання, яке відбувається в межах сім'ї, забезпечує життєвий практичний досвід і формує різного роду моральні якості дитини.

З метою з'ясувати залежність успішності учнів від загальної атмосфери в сім'ї було проведено опитування вчителів молодших, середніх і старших класів загальноосвітніх шкіл міста Тернополя.

В результаті опитування (Рис. 1.) та аналізу відповідей педагогів молодшої школи можна ствердити, що атмосфера в сім'ї, ставлення батьків один до одного і до дитини, контроль з боку